

izotipal Ki?ilik ?lçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *izotipal Ki?ilik ?lçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30446>

Özet

?izotipal Ki?ilik Ölçe?i (?KÖ), bireylerdeki ?izotipal ki?ilik bozuklu?u ile ili?kili olan alt klinik düzeydeki özellikleri ve e?ilimleri ölçmek amacıyla geli?tirilmif bir psikometrik araçtır. Bu özel giri?, ölçe?in Türkçe'ye uyarlama çal??mas?na odaklanmaktadır. Ölçek, özellikle alg?sal çarp?kl?klar, bili?sel sapmalar, garip davran??lar ve ki?ileraras? ili?kilerde ya?anan rahatsızlıklar gibi ?izotipal özelliklerin spektrumunu de?erlendirmek için tasarlanm??tır. Türkiye'deki uyarlama çal??mas?, ölçe?in kültürel ba?lamda geçerlili?ini ve güvenilirli?ini sa?lamay? hedeflemiştir.

Uyarlama çal??mas?, 2006 y?l?nda ?ener, Bora, Tekin ve Öza?k?nl? tarafından gerçekte?irilmif olup, ölçe?in Türk üniversite ö?rencileri popülasyonunda psikometrik uygunlu?unu incelemiştir. Bu çal??ma, ölçe?in klinik olmayan popülasyonlarda ?izotipal spektrum özelliklerinin taranmas?nda ve akademik ara?t?rmalarda kullan?labilirli?ini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler

?izotipal Ki?ilik Ölçe?i, ?izotipal Ki?ilik Bozuklu?u, Ki?ilik Bozukluklar?, Psikometri, Uyarlama, Üniversite Ö?rencileri, Geçerlik, Güvenirlik, Emre Bora.

Yazarlar

A. ?ener, E. Bora, I. Tekin, S. Öza?k?nl?.

Amaç

?izotipal Ki?ilik Ölçe?i'nin temel amacı, bireylerin ?izotipal ki?ilik özelliklerinin yo?unlu?unu ve türünü de?erlendirmektir. Bu ölçek, özellikle DSM-IV veya DSM-5 kriterlerinde tan?mlanan ?izotipal ki?ilik bozuklu?unun bili?sel-alg?sal, ki?ileraras? ve dezorganize boyutlar?n? yans?tan alt klinik semptomlar? yakalamak için geli?tirilmifdir. Ölçek, klinik popülasyonlar?n yan? s?ra, özellikle yüksek riskli gruplar?n ve genel popülasyonun taranmas?nda önemli bir role sahiptir.

Türkiye'deki uyarlama çal??mas?n?n spesifik amacı, orijinal ölçe?in psikometrik özelliklerini Türk kültürü ve dili ba?lam?nda yeniden incelemek ve üniversite ö?rencileri örnekleminde ölçe?in yap?sal e?de?erlili?ini, güvenilirli?ini ve geçerlili?ini kan?tlamaktır. Bu sayede, Türk psikoloji ve psikiyatri alan?nda ?izotipal spektrum ara?t?rmalar? için standart bir araç sa?lanm??tır.

Yap?

?izotipal Ki?ilik Ölçe?i, genellikle ?izotipal ki?ilik bozuklu?unun üç ana boyutunu ölçer: 1) Bili?sel-Alg?sal Semptomlar (örne?in, ola?and??? inançlar, referans fikirleri, illüzyonlar), 2) Ki?ileraras?/Afektif Semptomlar (örne?in, sosyal anhedoni, k?s?tl? duygu, ?üphecilik) ve 3)

Dezorganizasyon Semptomlar? (örne?in, garip konu?ma, tuhaf davran??lar). Orijinal ölçek, bu karma??k yap?y? yans?tacak ?ekilde çok boyutlu bir yap?ya sahiptir.

Ölçek, kat?l?mc?lar?n kendilerini de?erlendirmelerini temel al?r ve ?izotipal spektrumdaki süreklilik hipotezine uygun olarak, bu özelliklerin ?iddetini derecelendirir. Yap?, ?izofreni spektrumunun genetik ve nörobiyolojik risk faktörlerini yans?tan, klinik ve subklinik özelliklerin ölçümünde kritik öneme sahiptir.

Geçerlik

?ener ve ark. (2006) taraf?ndan yürütölen çal??mada, ?izotipal Ki?ilik Ölçe?i'nin Türk üniversite ö?rencileri popölyasyonunda geçerlik çal??malar? yap?lm??t?r. Geçerlik, genellikle yap? geçerli?i (faktör analizi ile), ölçüt geçerli?i (ilgili klinik veya alt klinik ölçütlerle korelasyon) ve ay?rt edici geçerlik (ilgili olmayan yap?larla dü?ük korelasyon) yöntemleriyle incelenmi?tir.

Uyarlama sürecinde, ölçe?in orijinal yap?s?n? koruyup korumad??? faktör analizi ile test edilmi? olmal?d?r. Geçerlik sonuçlar?, ölçe?in ?izotipal özelliklerin ölçümünde kültürel olarak uygun ve do?ru bir araç oldu?unu göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in Türk popölyasyonundaki güvenirlik analizleri, 2006 uyarlama çal??mas?n?n temel bile?enlerinden biridir. Güvenirlik, ölçe?in tutarlılı??n? ve kararlılı??n? de?erlendirir. Tipik olarak iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsay?s?) ve test-tekrar test güvenilirli?i yöntemleri kullan?lm??t?r.

Uyarlama çal??malar?nda yüksek iç tutarlılık katsay?lar? (genellikle .70 ve üzeri), ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarlı bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir. ?ener ve arkadaş?lar?n?n çal??mas?, ?KÖ'nün Türkçe versiyonunun güvenilir bir psikometrik araç oldu?unu destekleyen istatistiksel veriler sunmaktadır.

Faktör Analizi

?izotipal Ki?ilik Ölçe?i'nin orijinal yap?s? genellikle çok faktörlüdür. Türkçeye uyarlama sürecinde, ölçe?in maddelerinin Türk örnekleminde de benzer faktör yap?lar?n? olu?turup olu?turmad???n? belirlemek için faktör analizi (ke?fedici veya do?rulay?c?) kullan?lm??t?r.

Bu analiz, ölçe?in ?izotipal yap?n?n temel boyutlar?n? (bili?sel-alg?sal, ki?ileraras?, dezorganizasyon) kültürel ba?lamda da ayr??t?rabildi?ini kan?tlamay? amaçlam??t?r. Elde edilen faktör yap?s?, ölçe?in teorik temelleriyle uyumlu olmal? ve ?izotipal özelliklerin alt boyutlar?n? do?ru bir ?ekilde temsil etmelidir.

Enstrüman

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Öz Bildirim Ölçeđi (Self-Report Scale). Derecelendirme formatı genellikle çok maddeli Likert tipi olmas? beklenir, ancak kaynakta spesifik bilgi verilmemiştir.

Language Available: Türkçe (Turkish)

Population Group: Klinik Olmayan Popülasyon

Age Group: Genç Yeti?kinlik (Üniversite öđrencileri)

Population Details: Türkiye'deki üniversite öğrencileri örneklemini üzerinde geçerlik ve güvenilirlik çal??ması yapılmıştır.

Test Methodology: Psikometrik doğrulama ve kültürel uyarlama yöntemi kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Sizotipal Kisiilik, Psikopatoloji, Klinik Psikofarmakoloji, Kisiilik, Psikolojik Deđerlendirme, Emre Bora, Öz Bildirim Ölçeđi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilgi mevcut deđildir.

Affiliation Email addresses: Bilgi mevcut deđildir.

Correspondence Address: Sorumlu yazarın ileti?im adresi emrebora@hotmail.com olarak belirtilmiştir.

İzinler, Ücret ve Test Y?li?

Ölçeđin orijinal geli?tiricileri ile ilgili izin bilgileri kaynakta belirtilmemiştir. Ancak Türkçe uyarlama çal??ması 2006 yılında yayımlanmıştır. Ölçeđin ticari kullanımına ilişkin ücret bilgisi mevcut değildir.

Çal??manın orijinal makalesine eri?im linki: proxy2.marmara-elibrary.com.

Orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: sizotipal-kisilik-olcegi-toad.pdf.

Kaynaklar

?ener, A., Bora, E., Tekin, I. ve Öza?k?nl?, S. (2006). ?izotipal Ki?ilik Ölçe?inin Üniversite Ö?rencilerindeki Geçerlik ve Güvenirli?i. *Klinik Psikofarmakoloji Bulteni*, 16(2), 84-92.

?izotipal Ki?ilik Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in orijinal maddeleri, sa?lanan kaynak yap?s? içerisinde mevcut de?ildir. Ölçek maddeleri için lütfen referans verilen orijinal makaleye ba?vurunuz.

ARABPSYCHOLOGY.COM